

Уляна Садова

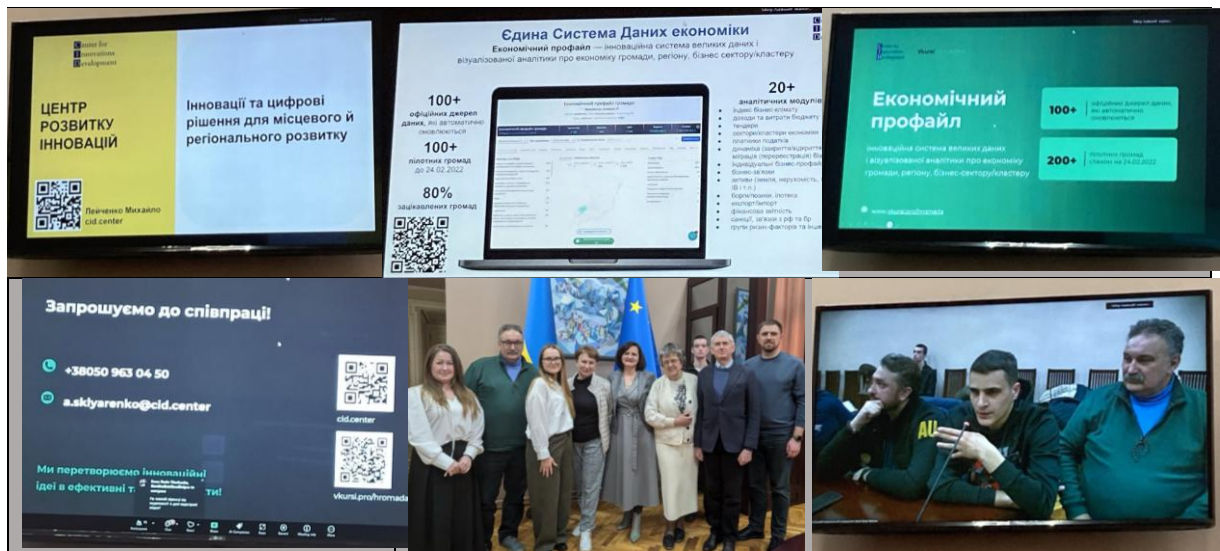
«ЕКОНОМІЧНА ПАНОРАМА ВЕСНИ: НОВІ ТРЕНДИ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО ДИСКУРСУ»

*«Мислити на перетині дисциплін –
це означає бачити складний світ цілісно»*

У сучасних умовах війни економіка України переживає безпрецедентні виклики. Вони потребують як глибокого осмислення, так і пошуку стратегічних рішень. І йдеться не просто про сукупність цифр і графіків. Сучасна економічна панорама подій – це дзеркало часу, у якому відображаються і наслідки бойових дій, і рішення уряду, і стійкість громад, і власна повсякденна праця, і шалений ритм життя, котрий вимагає нових теорій і міждисциплінарних підходів до аналізу. Економіка більше не сприймається як віддалена сфера суто ринкових процесів — вона вкорінена у безпеку, демографію, міграцію, психічне здоров'я населення, екологію та цифрову трансформацію. У цій новій реальності важливо осмислити не лише втрати і виклики, а й потенціал для відновлення, трансформації та інноваційного прориву.

На такій хвилі команда НДЦ «ДЕМОС» весною долучилася до низки заходів: - Круглого столу на тему “Наука, дані та інновації для відновлення, євроінтеграції та сталого розвитку громад” (26 березня 2025 р., м. Львів), організованого Центром розвитку інновацій (м. Київ – Михайло Лейченко, Катерина Іванченко,) спільно з ЛНУ ім. Івана Франка (проф. Ольга Гринькевич, проф. Семен Матковський, доц. Тарас Панчишин, доц. Світлана Квак та ін.), НДЦ “ДЕМОС” НУ “Львівська політехніка” (проф. Уляна Садова, проф. Євген Матвійшин), ДУ “Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долишнього НАН України” (проф. Мар’яна Мельник, доц. Іван Залуцький), Інститутом міста Дрогобич (Володимир Конзьолка), ГО “Інноваційний університет”. Учасники обговорили практичні аспекти цифрової трансформації, впровадження аналітичних рішень, інтеграції відкритих даних у місцеве управління та взаємодії органів влади з експертним і науковим середовищем.

Проф. У.Садова наголосила на критичній важливості розвитку місцевої статистики для наукової діяльності, євроінтеграційних процесів та стійкого розвитку громад в Україні; на її ролі для освітнього процесу та наукових досліджень студентів, зокрема, формуванні та реалізації науково-дослідних проєктів. «... студенти, - вказала вона, часто змушені використовувати застарілі або узагальнені дані, які не відображають реального стану справ у регіонах; спиратися на вторинні джерела, що не завжди є достовірними; відчувати нестачу інформації щодо соціально-економічних аспектів розвитку громад. ...тож як саме місцеві статистичні дані сприяють розвитку досліджень? ... це й *формування політики на основі доказів* (без об'єктивних даних неможливо оцінити ефективність державних чи регіональних ініціатив); й *розробка стратегій сталого розвитку громад* (якісна статистика допомагає визначити основні виклики та потреби на рівні регіонів); й *залучення міжнародного фінансування та грантів* (багато міжнародних донорів вимагають науково обґрунтованих даних для підтримки проєктів)».

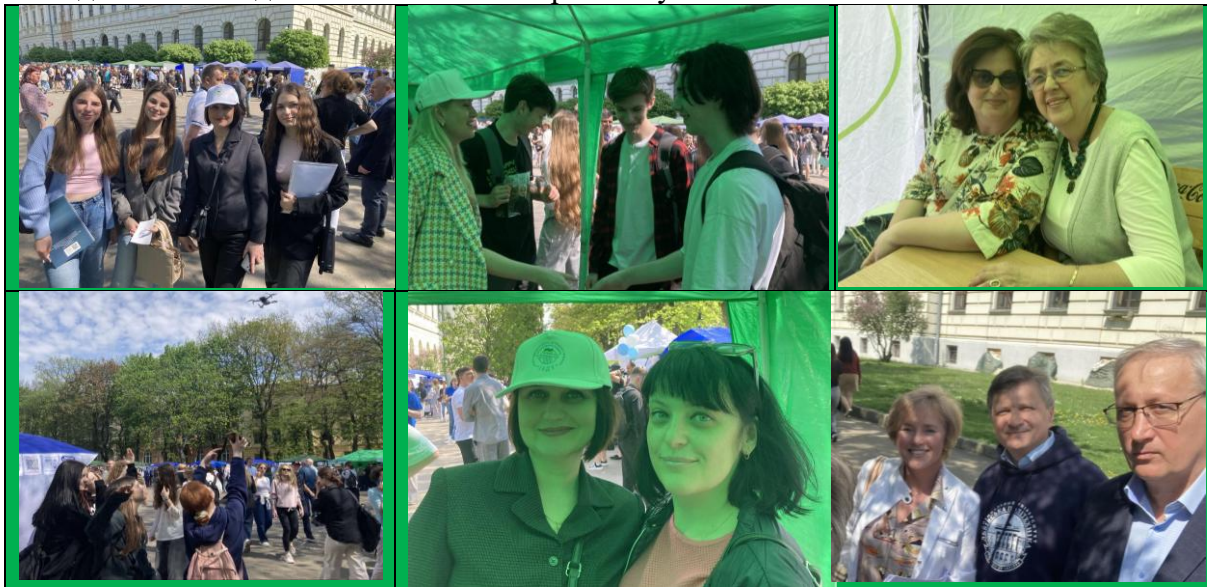
- Зустрічі робочої групи науково-методичної комісії ОПІ «Соціальна економіка, аналітика та управління» (спеціальність С1 «Економіка та міжнародні відносини» (другий (магістерський) рівень вищої освіти, гарант проф. У.Садова, 1.04.2025 р.). Предмет обговорення - аналіз актуальних вимог до освітніх програм в контексті сучасних викликів соціально-економічного розвитку, конкретизація напрямів вдосконалення навчального плану та обговорення стратегії залучення вступників (акцент на міждисциплінарність, аналітичну підготовку та прикладну спрямованість програми).

- робочої наради та участі члена експертної групи проф. У.Садової у засіданні об'єднаної Конкурсної комісії з присудження Премії Верховної Ради України молодим ученим та іменних стипендій Верховної Ради України молодим ученим – докторам наук (04 квітня 2025 р.). Загальна інформація про конкурс знаходиться за посиланням: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/2675-19#Текст>

- Робочої наради зі студентами, аспірантами, випускниками, молодими вченими (А.Артерчук, Ю.Мисак, І.Юр, І.Ямщиков, С.Рудніченко, В.Ковальчук, 15 квітня 2025 р.) щодо підготовки матеріалів та виступів на наукових конференціях (до II Всеукраїнської наукової конференції аспірантів, здобувачів та молодих вчених «Розвиток управлінських систем та механізмів адміністрування і у контексті вступу України до ЄС та забезпечення економічного зростання», 25 квітня 2025 р., Львів. (surl.li/fqzkbba)), формування власних стратегій побудови кар'єри та іміджу науковця (до IV

Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Управління персоналом у системі менеджменту організації: тенденції та перспективи розвитку», 22 травня 2025р., Львів, (konf.mpa.2025@gmail.com)), а також розвитку компетенцій щодо подачі документів на участь у конкурсах (на прикладі конкурсу на стипендію Верховної Ради України молодим вченим – докторам наук. Напрямок «Економічні науки»: - URL.: <https://mon.gov.ua/news/rozpochato-podання-dokumentiv-na-imennii-stypendii-verkhovnoi-rady-ukrainy-dlia-molodykh-uchenykh-doktoriv-nauk-na-2026-rik>).

- Наукових Фестин «Відкрий для себе Львівську політехніку» (23. 04.2025р.), які ще й ще раз показали, що наука може бути не лише платформою для експертного аналізу, а й магнітом для нових ідей, міжпоколіннєвого обміну та творення спільного бачення майбутнього. Львівська політехніка вкотре підтвердила свою роль відкритого інтелектуального хабу, де формується економічна думка, здатна реагувати на виклики сьогодення і закладати основи стійкого розвитку.

- Науково-методичного семінару «Економічна панорама: нові тренди міждисциплінарного дискурсу», що відбувся 20 квітня 2025 року в НДЦ «ДЕМОС» за участі науковців, практиків, студентів.

Останній захід опишемо детальніше. Ключову доповідь виголосила проф. Уляна Садова, яка мала на меті вказати на різні події, які особливим чином впливають на трансформаційні процеси в національній економіці, в т.ч. спричинені війною, а також обговорити потенційні шляхи відновлення та розвитку у післявоєнний період. Присутнім було запропоновано добірку ключових заходів у сфері економіки та політики не тільки в Україні, але й світі: від Саміту з питань штучного інтелекту (лютий 2025 р., Париж), де 58 країн підписали декларацію про інклюзивний та сталий розвиток ШІ¹; обговорення Угоди про спільні зі США інвестиції в мінеральні ресурси, включаючи рідкоземельні елементи, нафту та газ² до інформації про протести наукової спільноти США та Франції (7 березня 2025 р.), викликані політикою адміністрації Дональда Трампа щодо скороченням фінансування наукових досліджень та звільнень у наукових установах і ін.

Після низки коментарів, зауважень, ремарок присутні обговорили питання «Чому економіка – це про міждисциплінарність?». Відповідь знайшлася швидко, адже:

¹ Нагадаємо, США та Великобританія відмовилися підписати документ, що викликало дискусії щодо глобального управління ШІ.

² Ця угода є частиною плану відновлення України після війни.

«сучасна економічна наука дедалі частіше виходить за межі класичних моделей - і звертається до даних з психології, соціології, культурології, екології, штучного інтелекту». Учасники зустрічі зійшлися на думці, що поточна ситуація - «це не мода, а нова парадигма мислення». Економіка «давно перестала бути наукою, - влучно додала д.е.н., проф. Ольга Гринькевич (ЛНУ імені Івана Франка). Вона не обмежується тільки обліком, фінансами чи моделями зростання. Сучасні виклики - війни, енергетичні кризи, пандемії, цифровізація, кліматичні катастрофи - потребують ширшого інтелектуального інструментарію.

Отож, хто нині може віднести себе до прогресивної когорти «економістів», - продовжила У.Садова. Фахівець, який не розуміє психології споживача, соціальної динаміки чи технологічного середовища, - втрачає частину картини реальності (саме тут розгорнулася полеміка про нові ролі професії економіста). Або скоріше про те, наскільки вони сегментовані. Адже прикладів достатньо. Це й *поведінкова економіка* (інтеграція психології, нейронаук і економічного аналізу. Актуальні напрями: ухвалення рішень в умовах ризику, ефекти «карти і території», економічна ірраціональність); - *економіка щастя та добробуту* (дослідження кореляцій між доходами, задоволенням від життя, соціальним капіталом. Джерела: соціологія, культурологія, медицина); - *біоекономіка та екологічна економіка* (вплив природничих наук на економічну логіку: циркулярна економіка, ESG, екосистемні послуги. Економіст повинен читати звіти IPCC так само уважно, як макроекономічні показники); - *креативна економіка* (перетин економіки з

мистецтвом, урбаністикою, соціальною інженерією. У фокусі: культурні індустрії, брендинг територій, неформальна економіка); *економіка даних* (злиття економічного аналізу з інформатикою: data science, машинне навчання, цифрові сліди поведінки споживача. Виклики: захист персональних даних, етика алгоритмів) і ін.

Відрадно, що присутні активно провели обмін думками щодо нових трендів у розвитку економічної понятійної мови. Йшлося і про мультидисциплінарність (паралельне застосування знань різних дисциплін (економіка плюс соціологія); і про інтердисциплінарність (взаємопроникнення понять і методів, зокрема, в поведінковій економіці); і навіть про трансдисциплінарність (вихід за межі науки у практичну площину, прикладом чого є міські лабораторії, громадські бюджети, інноваційна політика).

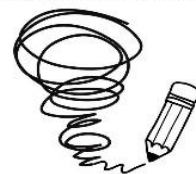
Влучно резюмувала полеміку доцент кафедри містобудування НУ «ЛП», член Національної спілки архітекторів України, доц. Т.М.Мазур: «сучасний економіст стає: аналітиком людської поведінки; архітектором публічної політики; комунікатором складних даних; співавтором стратегічного мислення у міждисциплінарній команді...».

Цікаво прозвучав виступ асистента кафедри економічної і соціальної географії імені професора Олега Шаблія, аспіранта Юрія Борсука, який звернув міждисциплінарний дискурс у русло геопросторової парадигми. Розповівши про можливості платформи «Рідні» (<https://ridni.org/archive/uk/contact-us>)³ він не лише вказав на джерела вивчення «гуманітарного капіталу», але й запропонував кожному присутньому провести дослідження власної історії роду.

Практична частина семінару не залишила присутніх без сюрпризу. За чашкою кави, під вивіскою блок-кейсу «Міждисциплінарний підхід до аналізу та сталого розвитку перспективних ринків України» розгорнулася справжня дискусія щодо стратегії розвитку фондування. Приводом для розмови стала інформація про початок реалізації з 2025 року в Закарпатській області проєкту зі створення фондового кластеру. Координаційна рада кластера, яка об'єднує представників місцевих фермерів (дрібних виробників), громад (зацікавлених у створенні робочих місць), агроконсультантів, приватних інвесторів, зацікавлена в розширенні кола експертів, в т.ч. й з числа науковців (аналіз передбачає цілу низку робіт – від вивчення змін клімату до маркетингу ринків збуту, логістики, сертифікації продукції, залучення молоді, пошуку джерел фінансування, впровадження smart-фермерства та агроосвіти для місцевих мешканців, створення місцевого бренду тощо).

Семінар став яскравим прикладом того, як університетський простір, і, зокрема, НДЦ «ДЕМОС» може об'єднувати не лише академічні кола, а й практиків, ініціативних громадян і представників бізнесу довкола пошуку рішень для майбутнього. Дискусії, що лунали у стінах навчального закладу, продемонстрували високий рівень зацікавленості у міждисциплінарному підході, який дозволяє не лише глибше розуміти соціально-економічні процеси, а й впливати на них через знання, партнерство та нові формати співпраці. Ми щиро вдячні всім учасникам семінару за активність, відкритість до діалогу та спільне прагнення перетворити науку на рушійну силу сталого розвитку. А ще усім тим, хто стояв у витоків наших наукових шкіл — ще тоді, коли перші ідеї народжувались у вигляді каракулів на полях зошитів та серветках після семінарів. Саме з цих спроб, сумнівів і натхнення вирости повноцінні наукові напрями, які сьогодні ми маємо честь розвивати.

27 березня
Міжнародний день каракулів

³ Для інформації: джерельна база нині швидко розширюється. Для прикладу, інформативною є платформа «Geneanet» - URL.: <https://de.geneanet.org/community/>